

FÖLDGÁZ-HIDROGÉN KEVERÉKKEL ÜZEMELŐ GÁZMOTOROK

Dr. Meggyes Attila, Dr. Bereczky Ákos, Lukács Kristóf

BEVEZETÉS

Hazánkban a megújuló energia részaránya a villamos energia-termelésben 2030-ra 8-12% és 2050-re 17-30% körül várható. Az **időjárás függő megújuló** villamosenergia-termelő kapacitások rendszerbe állítása érdekében szükség van nagy mennyiségű **villamosenergia-tárolásra**.

A villamosenergia-tárolás egyik lehetséges megoldása a **Power-to-Gas** technológia, minek segítségével az esetenként felesleges elektromos áramot hidrogénné alakítjuk át. Az így nyert **zöld hidrogén** felhasználható a későbbiekben tüzelőanyagként pl. gázmotorban.

A magyar gázmotorok földgázüzemre lettek tervezve és optimalizálva, és nem alkalmasak minden további nélkül hidrogén bekeveréses üzemmódra. Éppen ezért a jelentősebb hidrogén bekeverés alapos motorvizsgálatokat igényel.

HIDROGÉNBEVEZETÉS A MOTORBA

A hidrogén motorba történő bevezetésének egyik lehetséges megoldás, hogy hidrogént a gázhálózaton keresztül juttatjuk el a gázmotorokhoz, a másik megoldás, hogy a hidrogént a motor előtt vezetjük be a rendszerbe.

Jelenleg a Németországban a gázhálózatban legfeljebb 10% hidrogén bekeverés megengedett.

Legfeljebb 10 V/V % hidrogén bekeveréshez nincs szükség lényeges módosításokra. A 10 V/V % feletti hidrogén bekeverés esetén az egységek működését felül kell vizsgálni (például szükséges-e lángzár, turbófeltöltő, kompresszióviszony stb.).

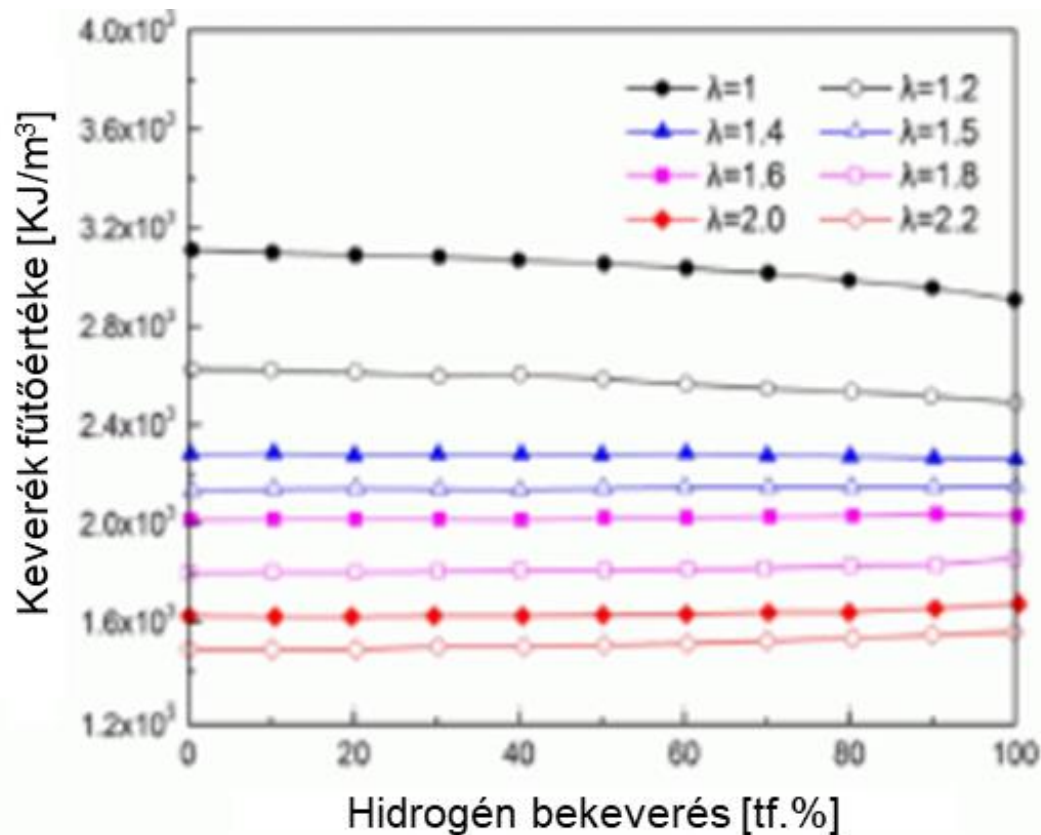
Hidrogén bekeverés esetében megnő a szívócsőbe történő láng-visszagulladás veszélye. A módosítások ellenére a földgázra tervezett motorral szemben a teljesítmény csökkenése várható a hidrogén bekeveréssel arányosan. Ha tisztán hidrogént használnak, akkor a motor már csak kb. 70% teljesítményt nyújt. A belsőégésű motor jellemzőit (teljesítmény, hatásfok, emisszió) messzemenően befolyásolja a motor égésterében lejátszódó égésfolyamat. Az égésfolyamat pedig alapvetően függ a tüzelőanyag (hidrogén-földgáz keverék) tulajdonságaitól.

TÜZELŐANYAGOK JELLEMZŐI

Jellemző	metán	hidrogén	benzin	dízelolaj
Fűtőérték (MJ/kg)	46,72	119,7	44,79	42,5
Fűtőérték térfogatra vonatkoztatva (MJ/m ³)	32,97	10,22	216,38	-
Sztöchiometrikus keverék fűtőértéke (MJ/m ³)	3,13	3,02	3,83	-
Sűrűség normál állapotban (kg/m ³)	0,67	0,08	720-775	833-881
Moláris tömeg (kg/mol)	16,04	2,02	100-105	204
Diffúziós tényező (cm ² /s)	0,189	0,61	-	-
Felső és alsó gyulladási határ (tf. %)	5,3-15,0	4,0-75,0	1,2-6,0	0,7-5
Lamináris lángsebesség normál állapotban (m/s)	0,38	2,65-3,25	0,37-0,43	-
Öngyulladási hőmérséklet levegőn (K)	813	858	~500-750	~553
Adiabatikus láng hőmérséklet normál állapotban (K)	2224	2379	~2470	2327
Minimális gyújtási energia (mJ)	0,28	0,02	0,25	-
Lángkialvási távolság normál állapotú levegőn (mm)	2,03	0,64	~2,0	-

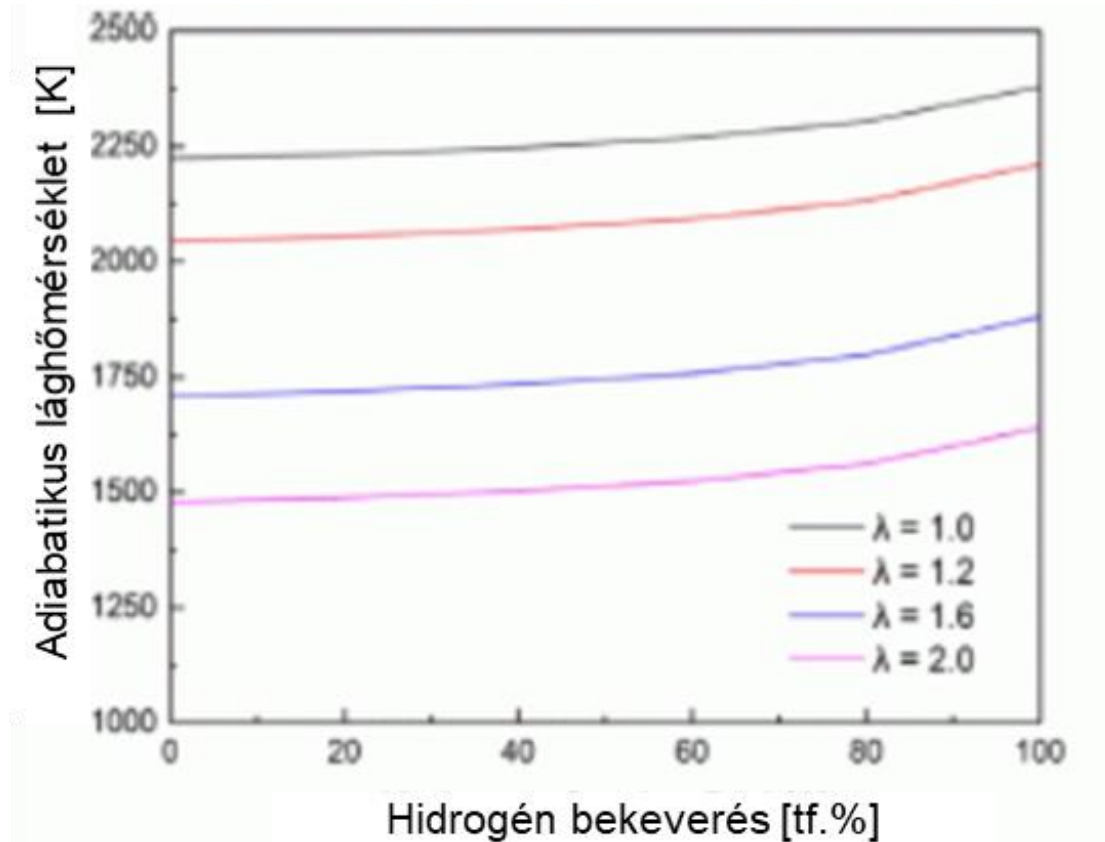

TÉRFOGATI FŰTŐÉRTÉK

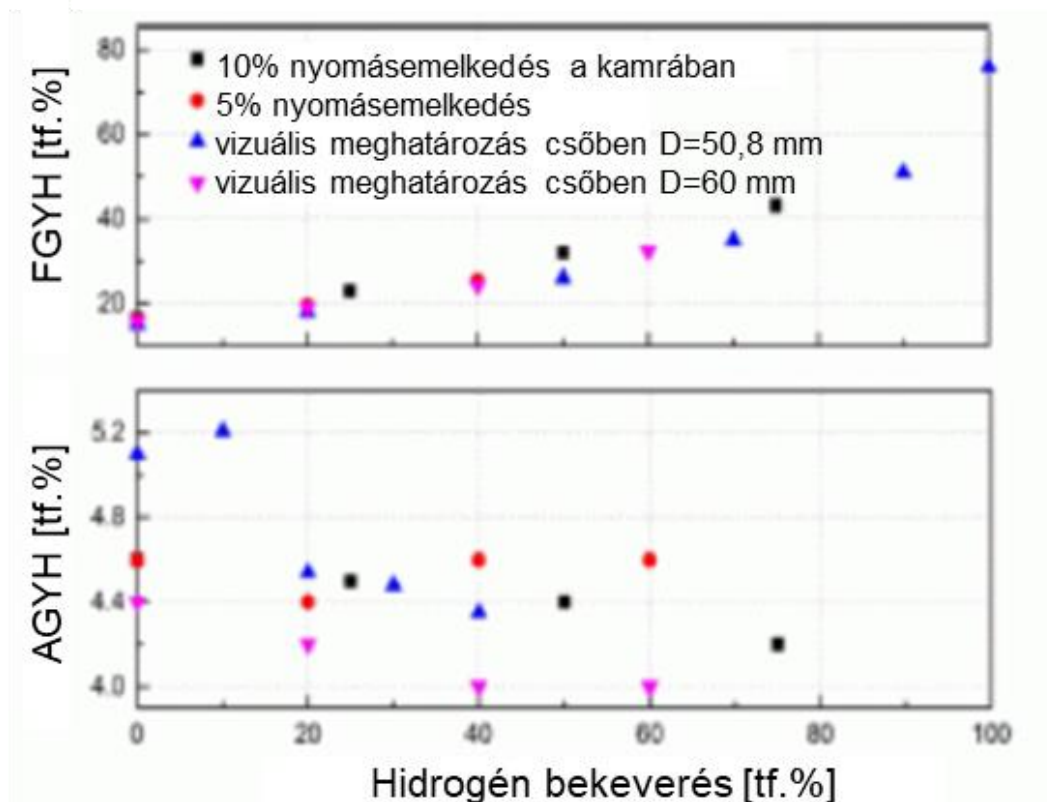
Keverék térfogati fűtőértékének változása különböző hidrogén bekeverésnél, és légfeslesleg tényezőnél [1]

ADIABATIKUS LÁNGHŐMÉRSÉKLET

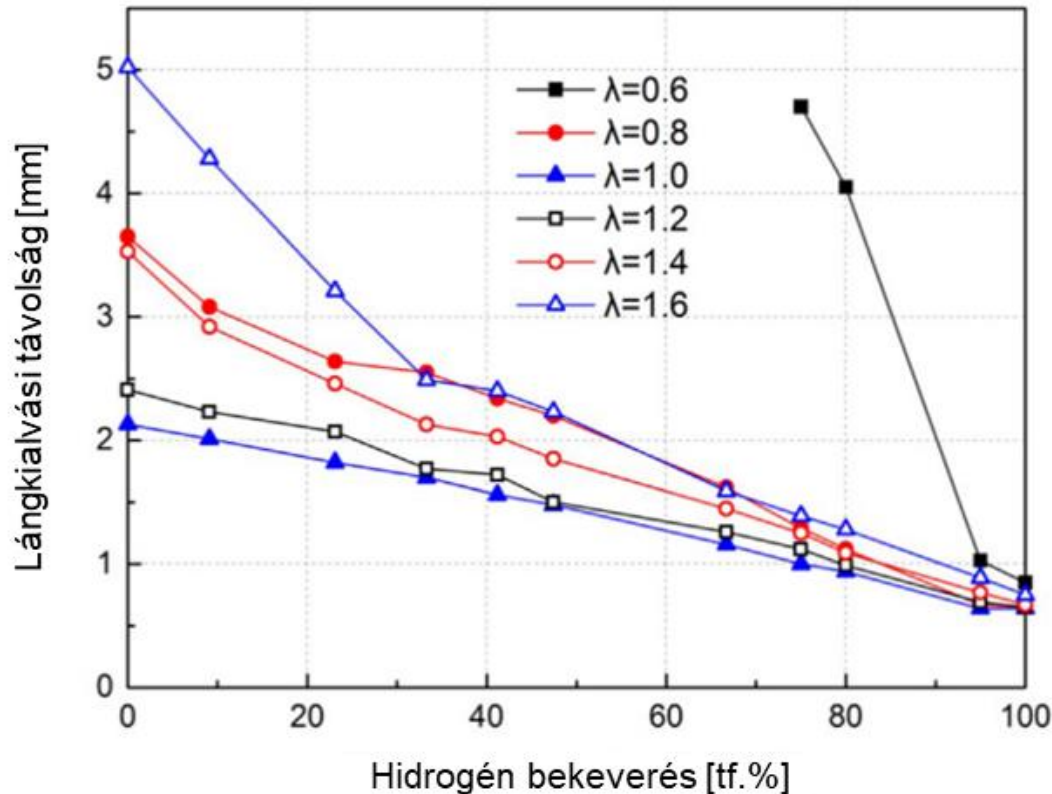
Az adiabatus láng hőmérséklet változása a hidrogén bekeverés függvényében ($T_0 = 298 \text{ K}$ és $P_0 = 1 \text{ atm}$) [2]

GYULLADÁSI HATÁROK

Gyulladási határok metán-hidrogén keverékek esetén, különböző mérési módszerekkel meghatározva [3]

LÁNGKIALVÁSI TÁVOLSÁG

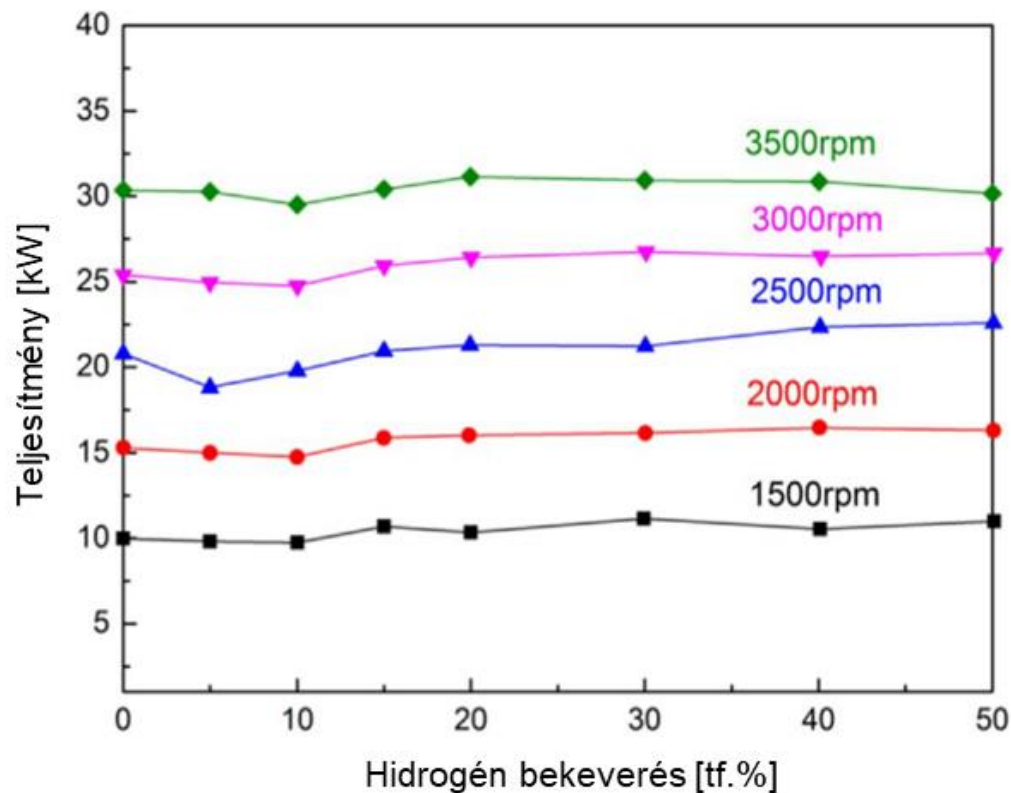
A metán–hidrogén keverékek lángkialvási távolsága a hidrogén bekeverés függvényében, különböző légeleslegek esetén, kísérleti berendezésen mérve, ($T_0 = 312\text{ K}$ és $P_0 = 1\text{ atm}$) [4]

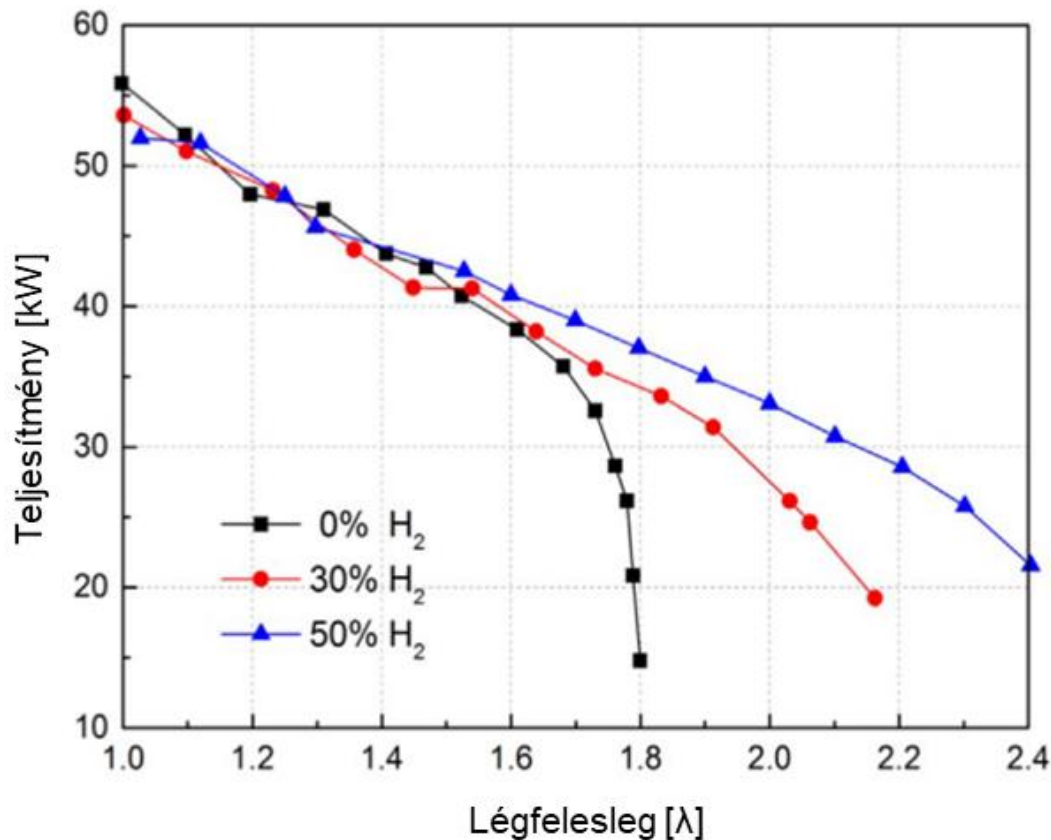
MOTORMÉRÉSEK – IRODALMI ADATOK

EFFEKTÍV TELJESÍTMÉNY

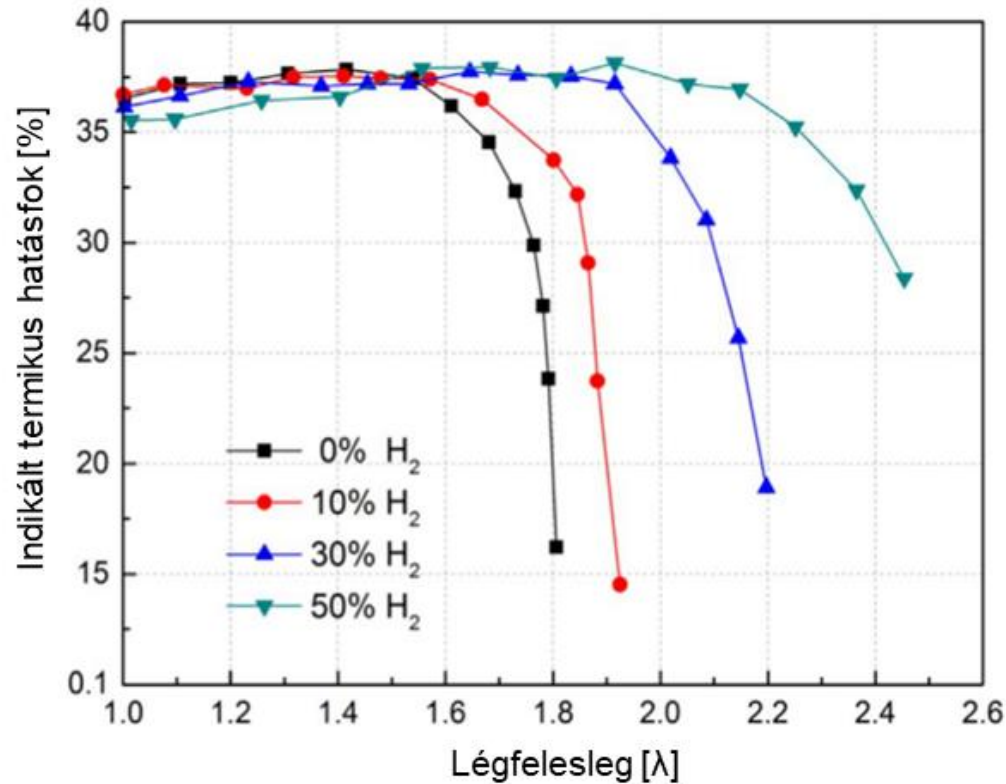
Az effektív teljesítmény, teljes terhelés mellett, különböző hidrogén bekeverések esetén [5]

EFFEKTÍV TELJESÍTMÉNY

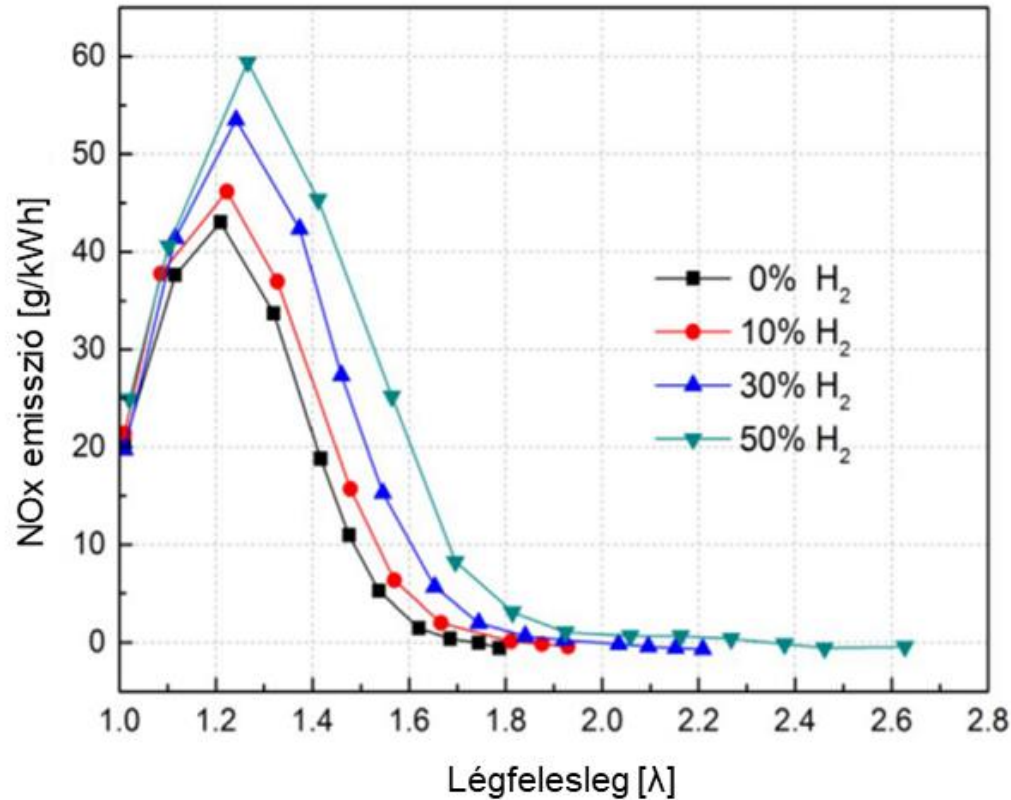
Hidrogén bekeverés hatása a gázmotor teljesítményére a légfelesleg és a hidrogén bekeverés függvényében. (fordulatszám=1200 1/perc, szívótér nyomás=105 kPa, a gyújtás a maximális nyomatékra optimalizált) [6]

INDIKÁLT HATÁSFOK

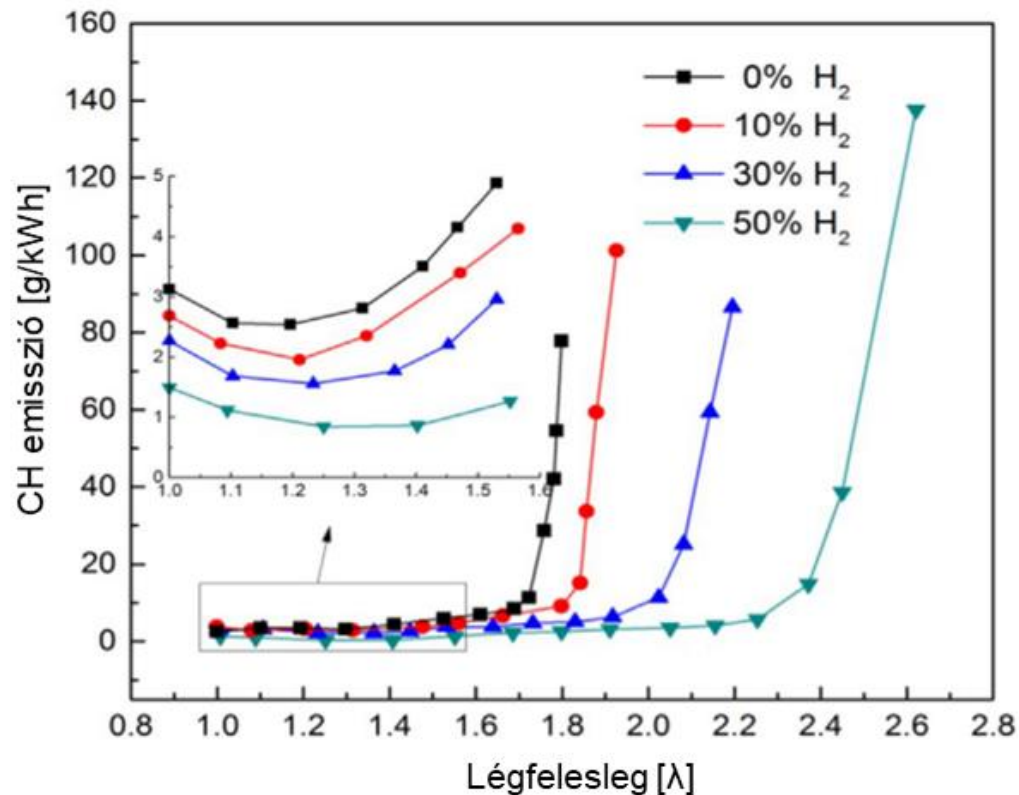
Indikált hatásfok a légfelesleg tényező függvényében különböző hidrogén bekeverések esetén, ($n=1200$ 1/perc, szívócsőnyomás=105kPa, névleges terhelés, előgyújtás=30°) [7]

NO_x EMISSZIÓ

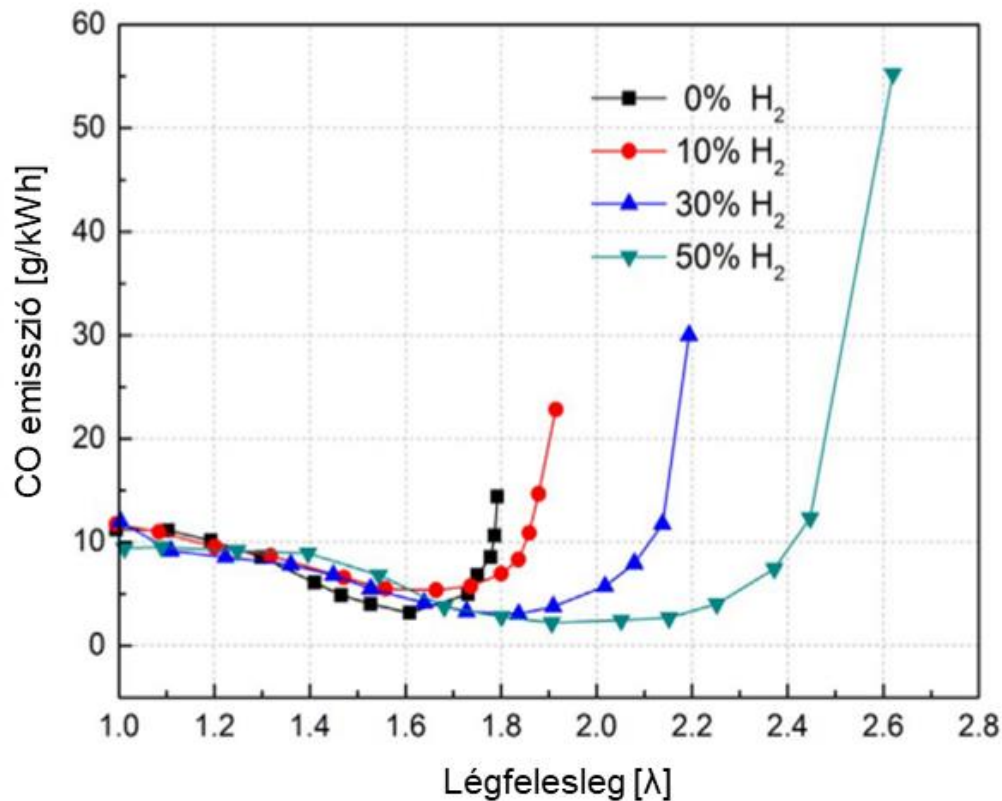
NO_x emisszió a légfelesleg függvényében különböző hidrogén bekeverések esetén, (n=1200 1/perc, szívócsőnyomás=105kPa, névleges terhelés, előgyújtás=30°). [7]

CH EMISSZIÓ

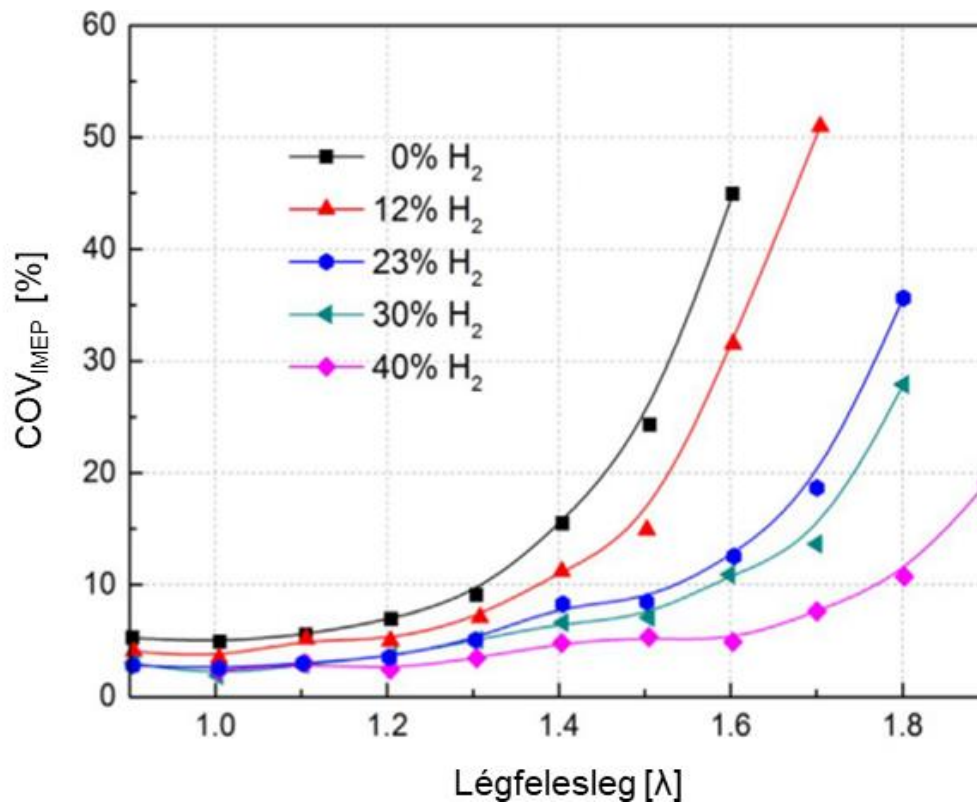
Fajlagos CH emisszió a légfelesleg függvényében különböző hidrogén bekeverések eseté ($n=1200$ 1/perc, szívócsőnyomás=105kPa, névleges terhelés, előgyújtás=30°). [7]

CO EMISSZIÓ

Fajlagos CO emisszió a légfelesleg függvényében különböző hidrogén bekeverések esetén ($n=1200$ 1/perc, szívócsőnyomás=105kPa, névleges terhelés, előgyújtás=30°) [7]

CIKLUSSZÓRÁS

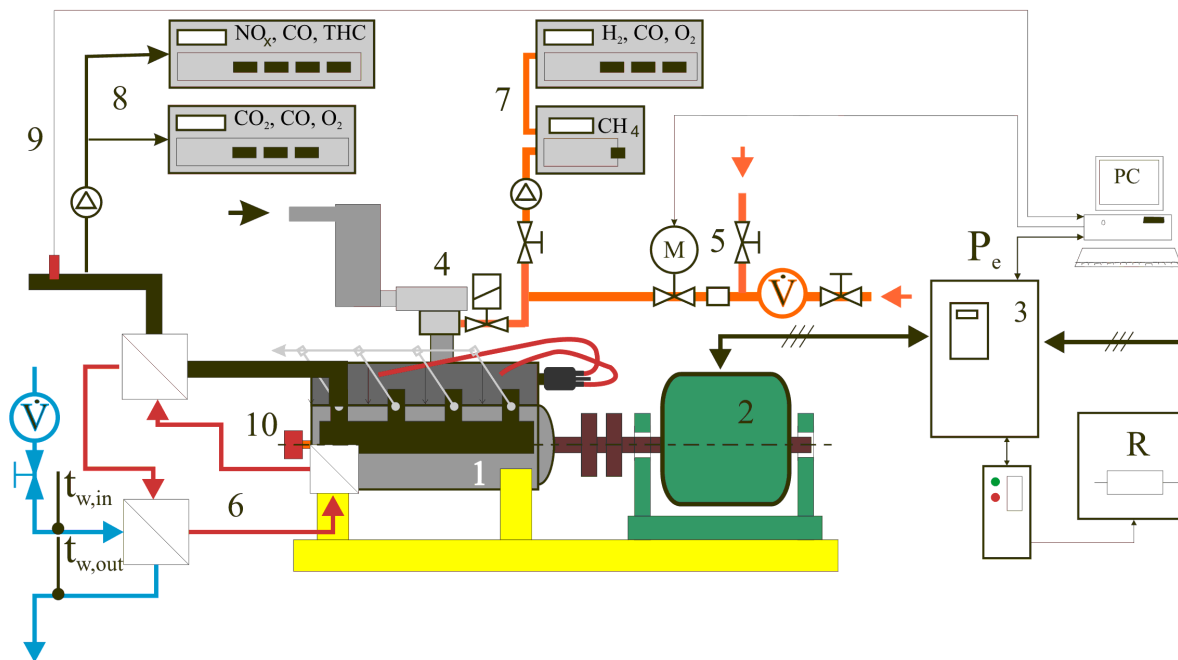
A ciklusonkénti eltérések (COV_{IMEP}) változása a hidrogén bekeverés hatására a légfesleg függvényében ($n = 2000$ 1/perc, eff. középnyomás = 0.16 MPa, előgyújtás 30°) [8]

SAJÁT MÉRÉSEK

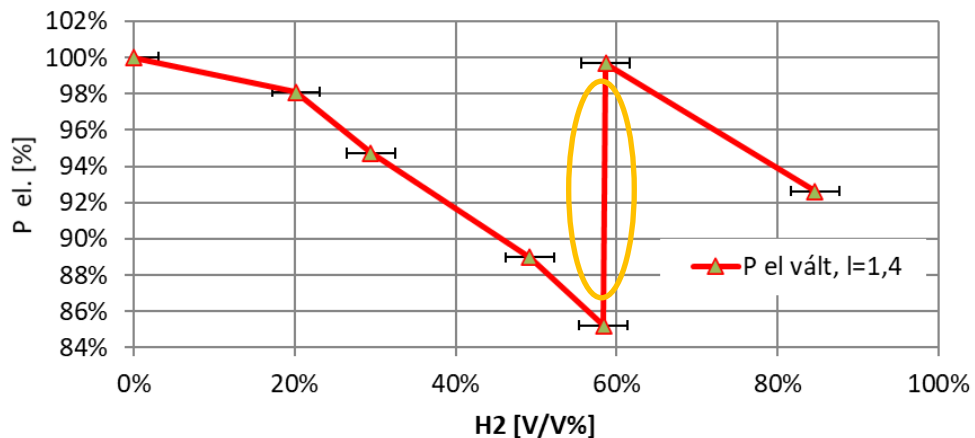
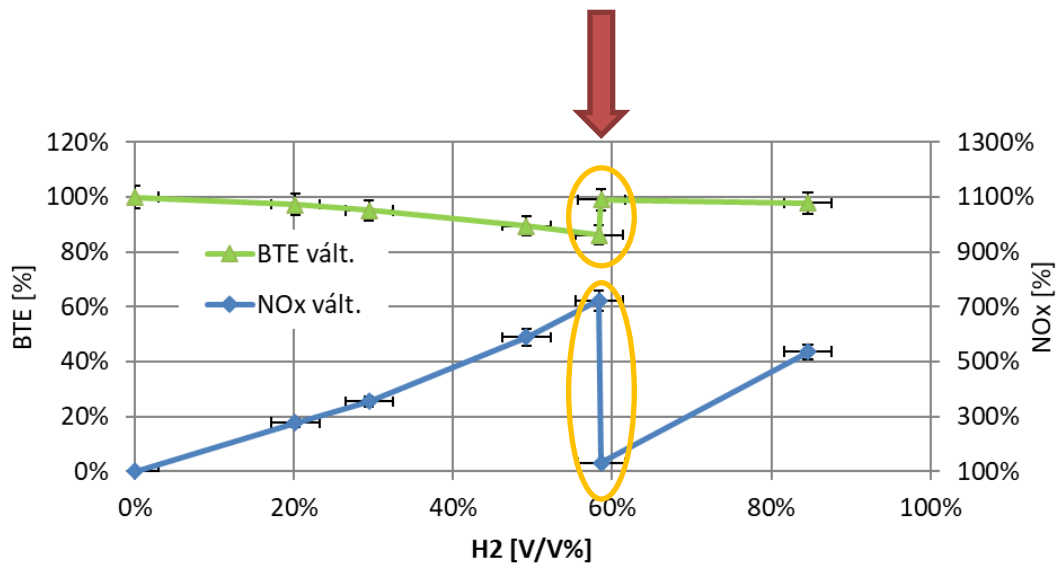
MÉRŐRENDSZER

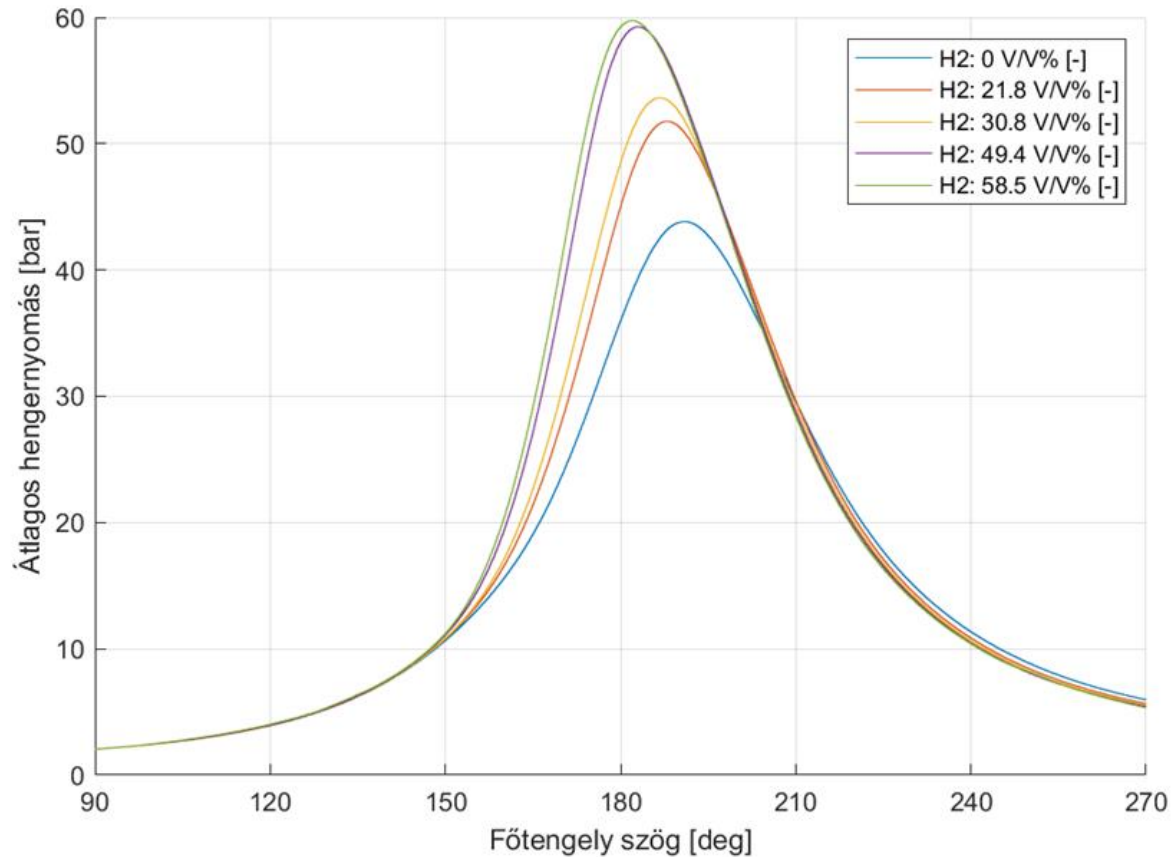
- *Continental TM-27 gázmotor*
- *4 hengeres szívó motor*
- *27 kW villamos teljesítmény*

MÉRÉSI EREDMÉNYEK

előgyújtás állítása

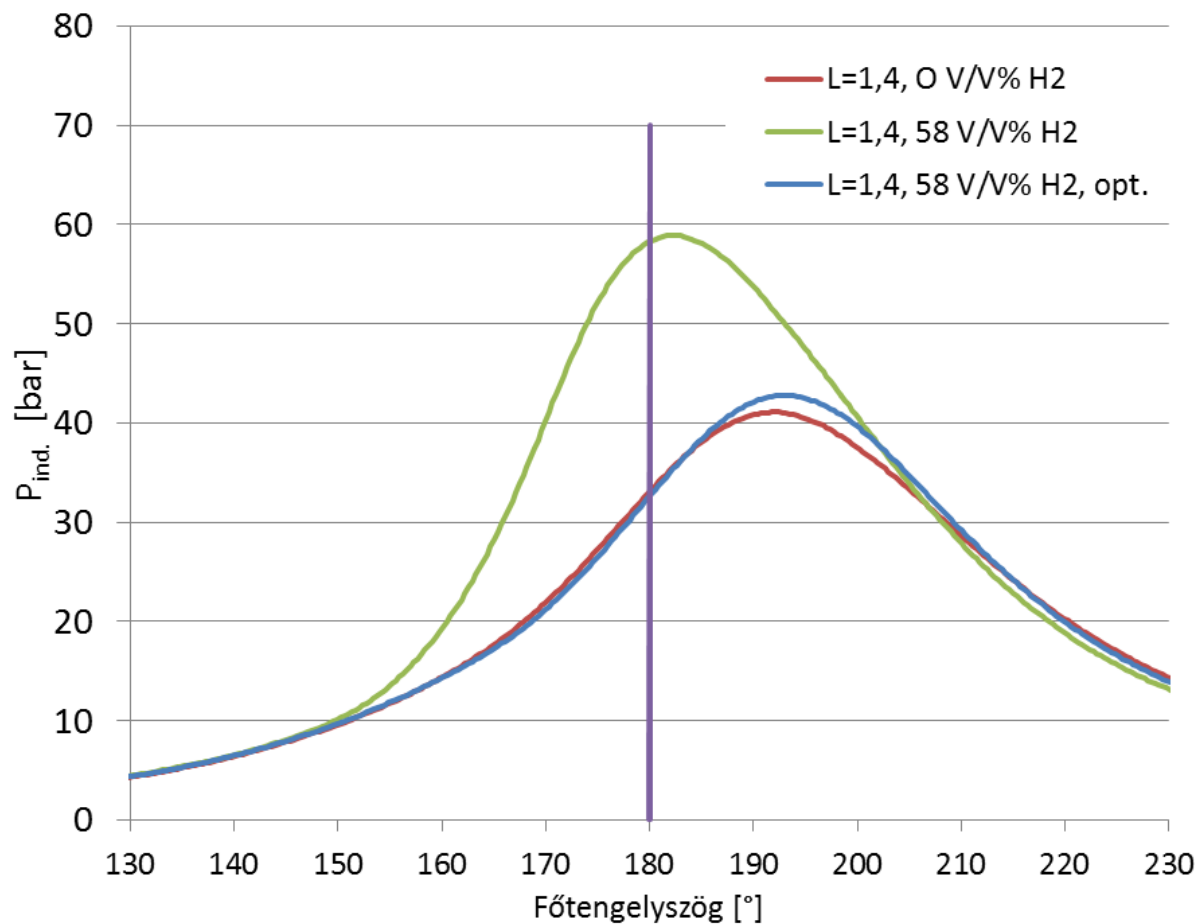

INDIKÁTOR DIAGRAMOK

Égéstérnyomások 1,4 légfeszleg esetén főtengely szög függvényében, különböző hidrogén bekeverések esetén

INDIKÁTOR DIAGRAMOK

Égéstérnyomások 1,4 légelesleg esetén főtengely szög függvényében, különböző hidrogén bekeverések esetén

ÖSSZEFOGLALÁS

- Földgáz-hidrogén keverékkel üzemelő gázmotorok terjedése várható
- A hálózatba történő 5% hidrogénbekeverés lehetséges, de 10% felett már problémás lehet
- A motorok szívórendszerébe történő 30 % hidrogénbekeverés reálisnak tűnik. Ehez viszont a motorokat már át kell alakítani.
- Tisztán hidrogén üzemre speciális, erre a célra tervezett, motorokat kell alkalmazni.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

- [1] „Ma F, Wang M, Jiang L, Deng J, Chen R, Naeve N, et al. Performance and emission characteristics of a turbocharged spark-ignition hydrogen-enriched compressed natural gas engine under wide open throttle operating conditions. Int.J. Hydrog Energy 2010;35:1”.
- [2] „Fuwu Yan, Lei Xu, Yu Wang: Application of hydrogen enriched natural gas in spark ignition IC engines: from fundamental fuel properties to engine performances and emissions, Renewable and Sustainable Energy Reviews Volume 82, Part 1, February 2018, Pages 1”.
- [3] „Miao H, Lu L, Huang Z. Flammability limits of hydrogen-enriched natural gas. Int.J Hydrog Energy 2011;36:6937–47.”.
- [4] „Fukuda M, Korematsu K, Sakamoto M. On quenching distance of mixture of methane and hydrogen with air. Bull JSME 1981;24:1192–7.”.
- [5] „Flekiewicz B, Flekiewicz M, Kubica G. Identification of Optimal CNG -Hydrogen Enrichment Ratio in the Small SI Engines. SAE Technical Paper 2012-32-0015; 2012.”.
- [6] „Ma F, Wang M, Jiang L, Chen R, Deng J, Naeve N, et al. Performance and emission characteristics of a turbocharged CNG engine fueled by hydrogen-enriched compressed natural gas with high hydrogen ratio. Int J Hydrog Energy 2010;35:6438–47.”.
- [7] „Ma F, Wang Y, Liu H, Li Y, Wang J, Zhao S. Experimental study on thermal efficiency and emission characteristics of a lean burn hydrogen enriched natural gas engine. Int J Hydrog Energy 2007;32:5067–75.”.
- [8] „Wang J, Chen H, Liu B, Huang Z. Study of cycle-by-cycle variations of a spark ignition engine fueled with natural gas–hydrogen blends. Int J Hydrog Energy 2008;33:4876–83.”.